

تسهیل یادگیری درس آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها با رویکرد درس پژوهی

ستایش جعفری*، کوثر میرحسینی، پریا محمودی، دکتر عادل سلیمانی

دانشجوی کارشناسی رشته مشاوره دانشگاه فرهنگیان jafarisetayesh1380@gmail.com

چکیده

نوجوانی یکی از مهم ترین دوران، در طول زندگی هر فردی است که احتمال دارد هر نوجوانی به علت جنب و جوش بالا، دست به انجام اعمال ناخودآگاهی بزند. نوجوانان از سن 12 الی 18 سالگی در معرض این آسیب ها خواهند بود. این افراد به موجب بودن در حالت بلوغ، به علت تغییرات هورمونی، فشارهای وارده و... دچار آسیب هایی می شوند. لذا هدف کلی پژوهش حاضر که از نوع کیفی بوده و با رویکرد درس پژوهی مشارکتی انجام شده، تسهیل یادگیری درس آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها در کتاب مطالعات اجتماعی پایه هشتم است. جامعه آماری پژوهش حاضر 28 نفر از دانش آموزان دختر پایه هشتم متوسطه اول دبیرستان فضیلت واقع در شهرک معلم استان کرمانشاه میباشد. داده های پژوهش حاضر به کمک مصاحبه نیمه ساختارمند و مشاهده مستقیم توسط اعضای تیم پنج نفره درس پژوهی در دو مرحله نقد و بررسی شد، تا داده ها به اشباع نظری برسد. با توجه به بررسی های انجام شده توسط اعضای تیم مذکور انتقاداتی در رابطه با دو تدریس اجرا شده توسط معلم بیان شد. تدریس اول با روش پیش سازمان دهنده توسط معلم اجرا گردید، پس از اجرای طرح درس و با در نظر گرفتن نقد های وارد شده ای که نسبت به تدریس اول صورت گرفت، تدریس دوم با رویکرد مشارکتی فعال و روش ساختن گرایبی طراحی و اجرا شد. با بکارگیری روش تدریس جدید و اعمال روشها و ایده های نو در اجرای تدریس و طرح درس دوم، تغییرات چشم گیری در فرایند یاددهی و یادگیری معلم، دانش آموزان مشاهده شد، که این تغییرات نشان دهنده ی تاثیر گذاری اعمال نقد های وارد شده به دو اجرا از سوی اعضای تیم به تدریس و تصحیح اجرای معلم بود. در بررسی های صورت گرفته نسبت به اجرای تدریس های اول و دوم؛ در نهایت مجموعاً 46 کد باز، 8 کد محوری، 3 کد گزینشی توسط اعضای تیم از درس پژوهی حاضر به دست آمد. همچنین نتایج نشان داد که عواملی نظیر مهارت مدیریت فضای آموزشی، مهارت استفاده از مواد و ابزار آموزشی، مهارت ارزشیابی، شایستگی های شناختی، مهارت مدیریت کلاس، مهارت ارتباطی، مهارت روحیه تعامل و مشارکت و شایستگی آراستگی ظاهری (تحت عنوان کد های محوری) و مهارت فنی، مهارت انسانی و مهارت های آموزشی (تحت عنوان کدهای گزینشی) بر تسهیل یادگیری درس فوق الذکر تاثیر گذار بود.

کلید واژه: درس پژوهی، توسعه حرفه ای، کیفیت یادگیری، مطالعات اجتماعی، آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها

مقدمه و بیان مسئله

بیشتر بزرگان اقتصاد دانان معتقد بودند نقش آموزش بر روی انسانها در واقع نوعی سرمایه گذاری است. انسانها با آموزش به سرمایه مبدل میشوند. قریب به یک سوم جمعیت کشور ایران را دانش آموزان، معلمان و مدیران و کارکنان ستادی و غیر ستادی آموزش و پرورش تشکیل می دهند. قابلیت چنین جمعیتی که به عنوان نیروی انسانی فعال می تواند در جهت رشد و توسعه سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی تاثیر گذار باشد (زیورکاظم زاده، ۱۳۹۴). آموزش و پرورش رکن اصلی در توسعه پایدار هر کشور است و مدرسه را می توان به عنوان خط مقدم جبهه تعلیم و تربیت در نظر گرفت که از جایگاه و ارزشی خاص در فرایند نظام آموزش و پرورش هر کشوری برخوردار است. مدرسه مکانی است که یادگیری در آن با همه ابعاد به منظور پرورش انسان متعادل و تربیت شهروند موثر و مفید صورت می گیرد و لازم است در سیاستگذاری ها و تصمیم گیری های سطوح فوقانی وزارت آموزش و پرورش به این موضوع عنایت خاص گردد. کیفیت مهمترین معیار توسعه آموزش است. موضوع کیفیت در اکثر نظام های آموزشی، به یکی از مفاهیم اساسی در سیاست گذاری های کلان آموزشی تبدیل شده است و در حال حاضر یکی از محورهای اصلی همه مباحث آموزشی است و ارتقای آن مهمترین وظیفه نهادهای آموزشی است. با نگاهی به روند کمی و کیفی آموزش و پرورش در تمام جهان و به ویژه در سطح جهان سوم در دهه های اخیر، به خوبی متوجه می شویم که ارتقاء کیفیت آموزش و پرورش، موضوع فوق العاده حساسی بوده که بروز بحران جهانی آموزش و پرورش از جمله نشانه های آن است (اسمابشارتی، ۱۳۹۹). یکی از راهای کیفیت بخشی به آموزش و پرورش معلمان هستند جایگاه معلمان و پایگاه اجتماعی آنان یکی از موضوعات نگران کننده در دهه گذشته بوده است و این نگرانی به صورت بین المللی درآمده است، تلاش های بسیاری برای پیدا کردن عوامل مؤثر در پایگاه اجتماعی معلمان در سطح جهانی صورت گرفته، تا از این طریق بتوان منزلت اجتماعی معلمان را ارتقاء بخشید (مک نیکل، ۱۹۹۶). اهمیت، جایگاه و نقش معلم در تعلیم و تربیت تا حدی است که می توان گفت معلم، کارایی و کفایت او، آینه ی تمام نمای کفایت و کارایی هر نظام آموزش و پرورش می باشد و مهم ترین وسیله رسیدن به جامعه به غایات و هدف های آموزش و پرورش، معلم صاحب صلاحیت است (رئوف، ۱۳۷۹؛ تقی پور ظهیر، ۱۳۸۱). پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوشش ها در این نظام در واقع تلاش برای جامعه عمل پوشاندن به این امر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان و جایگاه آنها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آنچنان که باید پیشرفت و تعالی یابند (پورشافعی، به نقل از مرادی ۱۳۹۲). باید توجه داشت که هر دانش آموز نمونه بی نظیر عالم خلقت است، پس داشتن نگاهی موشکافانه به شخصیت و منش دانش آموزان سبب می شود که هر یک را همچون جهانی ناشناخته و نسخه ای متفاوت در عالم هستی بدانیم و به تفاوت های فردی آنها توجه نماییم. لذا این مهم یکی از اصولی است که هر معلم باید بدان توجه داشته باشد. مسلط بودن و استفاده از روش های یادگیری مختلف در حین تدریس نیز می تواند در تعمیق یادگیری دانش آموزان موثر باشد، (جاودانی، ۱۳۹۱). یکی از انواع پژوهش معلمان درس پژوهی است در بسیاری مواقع شاید این دور از واقعیت نباشد که نه معلم می داند محتوایی را چرا باید درس بدهد و نه دانش آموز چرایی را انتخاب محتوا را می داند نه معلم می داند محتوا را به چه روش صحیح و سودمندی تدریس نماید و نه دانش آموز چگونه یادگرفتن را می داند، معلم صرفاً درس می دهد و فراگیران نیز به طور موقتی حفظ می کنند، ما فقط یاد گرفته ایم درس بدسیم و کودکان نیز آموخته اند که تنها حفظ نمایند و چون و چرا مطالب را از ما بپذیرند (سبحانی نژاد و همکاران، ۱۳۹۵). آیا معلم به طور معمول، پیش از تدریس ارزیابی می کند که هدف از تدریس این مطالب چیست؟ و آیا از خود می پرسد این محتوا چگونه باید تدریس شود؟ یا فقط به طور یکنواخت به روش حفظی به یادگیری طوطی وار می پردازد. متن آموزشی که در

اختیار همه قرار دارد، اما چگونگی تدریس مهم است. موفقیت معلم در استفاده از شیوه‌های فعال تدریس است. به اعتقاد محقق، شیوه فرایند یاددهی - یادگیری از خود موضوع درسی مهم‌تر است. کارائی روش‌هایی نظیر سخنرانی، انتقال اطلاعات از معلم به دانش‌آموز و به یادسپاری و تأکید بر محفوظات که شالوده روش‌های سنتی تدریس است مدت‌هاست مورد ایراد و پرسش قرار گرفته است (حیدری و همکاران، ۱۳۸۸). درس پژوهی در واقع روش پژوهشی مشارکتی معلمان در کلاس درس است که از آن به عنوان سودمندترین، کاربردی‌ترین و مؤثرترین برنامه پرورش حرفه‌ای معلمان یاد کرده‌اند. در درس پژوهی مثل اقدام پژوهی (action research) معلمان فرصت می‌یابند تا در طراحی، اجرا و ارزیابی با یکدیگر همکاری، همیاری و مشارکت کنند و مسایل درون مدرسه و کلاس را بکاوند، جوابی بیابند و آن را در عمل بکار بندند و در پایان یک ارزیابی گروهی از کار آموزشی یکدیگر داشته باشند. در درس پژوهی معلمان به صورت گروهی تمرین می‌کنند، دیدگاه‌های خود را تبادل و تعامل می‌کنند و از یکدیگر می‌آموزند. در درس پژوهی بیش از این که معلمان مبانی نظری آموزش و یادگیری را بیاموزند، مهارت‌های علمی و کاربردی مربوط به فرایند یاددهی - یادگیری، ارزیابی روش‌های تدریس، خود ارزیابی و فعالیت‌های آموزشی را می‌آموزند. معلمان به طور گروهی موضوع مورد پژوهش را انتخاب کرده و به صورت مشارکتی و در گروه، طرح پژوهش مربوط به آن را تهیه می‌کنند و به ارزیابی دقیق فعالیت‌های آموزشی انجام شده در ارتباط با آن موضوع می‌پردازند. در این شیوه، معلمان دانش‌آموزان را در پژوهش خود سهیم کرده و در واقع در حین عمل پژوهش می‌کنند. اهمیت ثمربخشی روش‌های تدریس و یادگیری بهتر همواره مورد نظر دانشمندان و محققین هنر تربیتی بوده است. تاریخچه مطالعات نشان می‌دهد روش‌های تدریس چه در پیشرفت تحصیلی کودکان و چه در ایجاد انگیزه و رضایت خاطر، پرورش شخصیت و رشد خلاقیت آنان و موثر است. روش‌های تدریس به منزله روش‌هایی‌های متفاوتی هستند که هر کدام بردشان تا شعاع خاص را دربرمی‌گیرند. البته باید اذعان نمود که هر یک از روش‌ها در ارتباط با موقعیت‌های مختلف از کار آبی ویژه‌ای برخوردار هستند، به عبارت دیگر هر یک در جای خویش مثمر ثمر هستند. (قورچیان، ۱۳۷۷). امروزه شیوه‌های نوین و فعال تدریس توجه مسئولان و دبیران را به خود جلب کرده است. در این شیوه‌ها فراگیر و علائق و توانمندی‌های او در مرکز توجه قرار دارد و معلم تلاش می‌کند تا توانایی‌های فراگیران را در مهارت‌های گوش دادن گفتن، خواندن، نوشتن، استدلال، مقایسه، تطبیق، تجزیه و تحلیل، سازندگی و خلاقیت تقویت کند و با توجه به این موضوع محتوای درسی را در کلاس‌های درسی ارائه می‌دهد (شریفی و همکاران، ۱۳۸۷). معلم در ایجاد موقعیت مناسب یادگیری، قادر به تغییر و کنترل بسیاری از عوامل نیست اما تا حدی می‌تواند با تعیین هدف‌های صریح اجرایی و اتخاذ الگو و روش‌های مناسب تدریس و تهیه و به‌کارگیری تجهیزات لازم و ایجاد نوعی ارتباط سالم با شاگردانش، کیفیت تدریس خود را دست‌خوش تغییر و تحول و پیشرفت کند (سیف، ۱۳۸۷). مفاهیم و موضوعات کتاب درسی مطالعات اجتماعی از این جهت اهمیت دارد که می‌تواند دانش‌آموزان دیگر طبقات اجتماعی رانسبت به فقر، بی‌عدالتی، نابرابری و عدالت اجتماعی ایجاد کند (محمود محمدی، ۱۳۹۹). یکی از موضوعات کتاب مطالعات اجتماعی پایه هشتم آسیب‌های اجتماعی می‌باشد. در ایران با استناد به تحقیقات انجام گرفته چنانچه به عوامل مؤثر بر آسیب‌های اجتماعی معلمان توجه شود و با شناخت این عوامل برای رفع مشکلات تلاش شود، بی‌تردید در امر آموزش و پرورش اثرات مثبت بسیاری خواهد داشت. این امر محقق را واداشت تا با انجام چنین تحقیقی در جهت عوامل مؤثر بر آسیب‌های اجتماعی معلمان قدمی در این راه مهم بردارد. معلم در ایجاد موقعیت مناسب یادگیری، قادر به تغییر و کنترل بسیاری از عوامل نیست اما تا حدی می‌تواند با تعیین هدف‌های صریح اجرایی و اتخاذ الگو و روش‌های مناسب تدریس و تهیه و به‌کارگیری تجهیزات لازم و ایجاد نوعی ارتباط سالم با شاگردانش، کیفیت تدریس خود را دست‌خوش تغییر و تحول و پیشرفت کند (عابدینی، ۱۳۹۷).

روش تحقیق

هدف کلی پژوهش حاضر که از نوع کیفی بوده و بارویکرد درس پژوهی مشارکتی انجام شده، تسهیل یادگیری درس آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها در کتاب مطالعات اجتماعی پایه هشتم است. جامعه آماری پژوهش حاضر 28 نفر از دانش آموزان دختر پایه هشتم متوسطه اول دبیرستان فضیلت واقع در شهرک معلم استان کرمانشاه میباشد. داده های پژوهش حاضر به کمک مصاحبه نیمه ساختارمند و مشاهده مستقیم توسط اعضای تیم پنج نفره درس پژوهی در دو مرحله نقد و بررسی شد، تا داده ها به اشباع نظری برسد. با توجه به بررسی های انجام شده توسط اعضای تیم مذکور انتقاداتی در رابطه با دو تدریس اجرا شده توسط معلم بیان شد. تدریس اول با روش پیش سازمان دهنده توسط معلم اجرا گردید، پس از اجرای طرح درس و بادر نظر گرفتن نقد های وارد شده ای که نسبت به تدریس اول صورت گرفت، تدریس دوم با رویکرد مشارکتی فعال و روش ساختن گرایي طراحی و اجرا شد.

مراومه

ماعمضای تیم درس پژوهی به قوانین مدرسه پایبند خواهیم بود در روند درس پژوهی با حفظ احترام به یکدیگر، با جدیت و احساس مسولیت در اجرای درس پژوهی از هیچ کمکی دریغ نکنیم و شرایطی را فراهم آوریم که امعضای تیم در چهارچوب ارتباطی دوستانه به فعالیت پرداخته و از نقدهای به جای امعضای تیم برای پیش برد درس پژوهی استفاده کنیم.

متن امضا شده مراومه در پیوست اراعه شده است

طرح درس شماره یک روزانه درس آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها			
شماره طرح درس: 1	موضوع درس: آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آن	تاریخ اجرا: 24 آبان 1401	مدت اجرا: 30 دقیقه
مجری: ستایش جعفری	کلاس: پایه هشتم	تعداد فراگیران: 28	مکان: دبیرستان دخترانه متوسطه اول فضیلت
الف: قبل از تدریس			
اهداف بر اساس تلفیقی از هدف نویسی برنامه درسی ملی و طبقه بندی جدید بلوم			
سطح هدف	اهداف و پیامدها		
هدف کلی	آشنایی دانش آموزان با آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها		
اهداف مرحله ای	<ul style="list-style-type: none"> ➤ آشنایی دانش آموزان با ویژگی ها و خصوصیات دوره بلوغ و نوجوانی ➤ آشنایی با مفهوم آسیب های اجتماعی ➤ آشنایی با انواع آسیب های اجتماعی ➤ آشنایی با درجات خشم و پرخاشگری ➤ آشنایی برای پیدا کردن راههای کنترل خشم ➤ آشنایی با اثرات عدم کنترل خشم در زندگی افراد ➤ آشنایی با قواعد کنترل خشم در هنگامی که از دست کسی عصبانی می شوند ➤ آشنایی با قواعد کنترل خشم در هنگامی که از دست شان عصبانی می شوند ➤ توانایی و تمرین مهارت نه گفتن در کلاس درس به خواسته های نادرست اطرافیان و در جامعه 		

عناصر برنامه درسی ملی تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				عصره ارتباط با	عنصر	حیطه و سطح در بلوم	اهداف (با رعایت توالی محتوای درسی) انتظارات در پایان آموزش	هدف‌های رفتاری آموزشی
خلقت	خ ل ق	خ د ا	خ و د					
							*	علم
		*	*	تعقل	شناختی	درباره تغییرات دوره نوجوانی در خود، به قدرت خالق توجه و تدبر کند		
			*	علم	شناختی	مفهوم بلوغ را بداند		
		*	*	علم	شناختی	با همکاری یکدیگر آسیب اجتماعی و نمود های آن را بیان کنند		
		*	*	اخلاق	عاطفی	خود را ملزم به استفاده از مهارت نه گفتن در زندگی در برخورد با آسیب های اجتماعی بدانند		
		*	*	اخلاق	عاطفی	تاثیر مواد مخدر بر زندگی اجتماعی در زندگی افراد را شناسایی و نهی از آن را به دیگران توصیه می کند		
		*	*	اخلاق	عاطفی	با شناخت مشکلات نوجوانان در این دوره برای حل آنها تلاش کنند		
		*	*	ایمان	عاطفی	به اهمیت یادگیری و بکارگیری قواعد کنترل خشم در زندگی خود و دیگران باور داشته باشند		
			*	عمل	روانی_حرکتی	بتواند برای آینده خود با تکیه بر رشد مهارت‌ها و علایق دوران نوجوانی اهداف بلند مدت و کوتاه مدت ترسیم کنند		
*			*	عمل	روانی_حرکتی	برای اجتماعی شدن در جامعه و حفظ خود در برابر آسیب های اجتماعی مهارت نه گفتن را یاد بگیرد و آن را در خود تقویت کنند		
1) دوره نوجوانی (2) آسیب های اجتماعی (3) پرخاشگری و نزاع (3) مواد مخدر، تجربه ای خطرناک								رئوس مطالب
1) کتاب مطالعات اجتماعی (2) پاورپوینت (3) استفاده از مطالب کتاب کمک درسی (4) لپتاپ (5) پخش فیلم کوتاه (6) تخته وایت برد (7) ماژیک (8) دفتر (9) پروژوکتور (10) فلش usb (11) cd								مواد رسانه‌های و آموزشی
پیش از شروع درس سوالاتی در رابطه با کلیپ پخش شده در کلاس طرح شود 1- برداشت شما از کلیپ چیست؟ 2- دوره نوجوانی به چه محدوده سنی گفته میشود ؟ 3- آسیب اجتماعی به چه معناست؟ 4- چه آسیب های اجتماعی را میشناسید؟ 5- در زمانی که عصبانی هستید از چه روش هایی برای کنترل خشم خود استفاده میکنید؟ 6- مهارت نه گفتن چیست؟ 7- مهارت نفس چیست؟ 8- مواد مخدر چیست و ایا صحیح است کسانی که مشکل دارند برای فرار از مشکلات به اعتیاد روی بیاورند؟								پیش بینی رفتار ورودی
زمان: دقیقه	معلم بعداز ورود به کلاس وسلام و احوال پرسی با دانش آموزان جهت راه اندازی و نمایش پاور پوینت بر روی تخته کلاس از دانش آموزان کمک میگیرد و به حضور و غیاب کلاسی میپردازد							ایجاد ارتباط اولیه

	چیدمان کلاسی به صورت ردیفی میباشد و دانش آموزان در قالب 7 گروه 4 نفره گروه بندی شوند	گروه بندی، مدل و ساختار کلاسی
زمان: متناوب	<p>الف) کمک گرفتن از دانش آموزان جهت نمایش پاور پوینت و کار با سیستم</p> <p>ب) مرتبط کردن موضوعات درسی با ویژگی های سنی دانش آموزان</p> <p>ج) مطرح کردن آسیب های اجتماعی متناسب با سن آنها</p> <p>د) تطبیق دادن آسیب های اجتماعی مطرح شده در کتاب با تجربه های دانش آموزان</p> <p>ج) استفاده از بارش فکری و تایید دانش آموزان برای جلب مشارکت دانش آموزان</p> <p>د) تحلیل گروهی فیلم کوتاه پخش شده در کلاس</p>	روش ایجاد و تداوم انگیزه
زمان: 5 دقیقه	<p>بیان نظرات و دانسته ها و تعاریف از کلیدواژه های اصلی مبحث درسی توسط دانش آموزان</p> <p>1- نوجوانی چه سنی را تشکیل می دهد؟</p> <p>2- بلوغ چیست؟</p> <p>3- انواع بلوغ کدامند؟</p>	ارزشیابی آغازین
زمان: متناوب	پرسش و پاسخ، مشارکت گروهی، پیش سازمان دهنده	روش های تدریس
<p>ب:</p> <p>فعالیت های مرحله حین تدریس</p>		
زمان: 5 دقیقه	<p>یک جلسه قبل از انجام تدریس بادانش آموزان در رابطه با روند کار بحث شود چنین کلاسی با توجه به کمبود مکان قابل تغییر نیست اما میز معلم در وسط کلاس قرار بگیرد تا لپتاپ، دفتر حضور غیاب روی آن قرار داده شود موقعیت میز کامپیوتر تغییر کند و در گوشه کلاس قرار بگیرد نماینده کلاس پروژوکتور را روشن کند cd و usb به سیستم وصل و آماده نمایش فایل و فیلم شود</p>	آماده سازی

زمان: 5 دقیقه

فعالیت‌های معلم- دانش‌آموز: این فعالیت‌ها به صورت تلفیقی مطرح می‌شود و تفکیک آن به معنای مجزا بودن فعالیت‌های معلم و دانش‌آموز است و منطقی به نظر نمی‌رسد و به همین خاطر از خط‌چین استفاده شده است.

فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های دانش‌آموز
معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که با دقت به کلیپ پخش شده نگاه کنند و برداشت خود را در کلاس بیان کنند	دانش‌آموزان مشتاقانه فیلم نگاه می‌کنند و بعد از اتمام فیلم به مفاهیم دوره نوجوانی و بلوغ و چالش‌های آن اشاره می‌کنند
معلم از دانش‌آموزان می‌پرسد که طیف سنی کلاس شما چه سنی است؟ شما در چه دوره سنی قرار دارید؟ آیا تغییرات این دوره را می‌شناسید یا خیر؟ همچنین به بیان خصوصیات و ویژگی‌های دوره نوجوانی می‌پردازد	با توجه به اینکه موضوع درس در رابطه با ویژگی‌های خود دانش‌آموزان می‌باشد دانش‌آموزان مشتاقانه به سوالات معلم پاسخ می‌دهند که در گروه سنس ۱۲-۱۸ سال قرار دارند و به بیان ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاقی و رفتاری و جسمی خود می‌پردازند
معلم ابتدا سوال می‌پرسد آسیب اجتماعی چیست سپس با توضیحاتی در رابطه با اهمیت دوره نوجوانی این دوره سنی را به آسیب‌های اجتماعی مرتبط می‌کند و علت قرار گرفتن نوجوانان را در معرض آسیب‌های اجتماعی بیان می‌کند	دانش‌آموزان با توجه به دانسته‌های خود توضیحات کوتاه و مختصری در رابطه با آسیب اجتماعی بیان می‌کنند
معلم پرخاشگری و نزاع را به عنوان نمودی از آسیب اجتماعی بیان می‌کند و همچنین عنوان می‌دارد که پرخاشگری و نزاع نتیجه عدم مهارت نفس است سپس در رابطه با مهارت نفس از دانش‌آموزان سوال می‌پرسد مهارت نفس چیست؟ و سپس در رابطه با مهارت نفس با مثال‌های ساده و قابل فهم صحبت می‌کند	دانش‌آموزان توضیحات مختصر خود را در رابطه با مهارت نفس بیان می‌کنند دانش‌آموزان می‌گویند مهارت نفس یعنی بتوانیم خود را کنترل کنیم که در برخی مواقع کارهایی را انجام ندهیم
معلم در ابتدا با بیان اینکه خشم و عصبانیت احساس طبیعی است و هر کس ممکن است در زندگی خود آن را تجربه کند و اینکه خودش هم دچار خشم و عصبانیت می‌شود سعی در نوعی همدردی با دانش‌آموز دارد سپس این نکته را بیان می‌کند که ما بدانیم در این هنگام چه رفتاری از خودمان بروز دهیم چرا که ممکن است اثرات جبران ناپذیری را در زندگی ما به وجود بیاورد	دانش‌آموزان با تایید اینکه دچار خشم و عصبانیت می‌شوند صحبت‌های معلم را تایید می‌کنند
معلم از دانش‌آموزان می‌پرسد انسان‌ها هنگام عصبانیت چه رفتارهایی از خود نشان می‌دهند و سپس به بیان درجات مختلف رفتار پرخاشگرانه می‌پردازد	دانش‌آموزان در پاسخ به سوال معلم درجاتی مثل بی ادبی کردن ناسزا گفتن دعوا کردن شکستن وسایل را عنوان می‌کنند
معلم در رابطه با دو موقعیت هنگام خشم و عصبانیت صحبت می‌کند هنگامی که ما از دست دیگران عصبی هستیم و هنگامی که دیگران از دست ما عصبانی هستند و این نکته را اضافه می‌کند هنگامی که ما از دست دیگران عصبانی هستیم چگونه خشم خود را کنترل و ابراز کنیم و هنگامی که دیگران از دست ما عصبانی هستند چگونه برخورد مناسبی داشته باشیم سپس برای مرور کردن مطلب از دانش‌آموزان می‌پرسد ما در هنگام خشم و عصبانیت در چند موقعیت قرار می‌گیریم	دانش‌آموزان با توجه به صحبت و سوال معلم می‌گویند ما در دو موقعیت قرار می‌گیریم هنگامی که دیگران از دست ما عصبانی هستند و هنگامی که ما از دست دیگران عصبانی هستیم
معلم از دانش‌آموزان می‌پرسد چند قاعده مهم را در هنگام خشم	دانش‌آموزان با توجه به سوال معلم پاسخ می‌دهند عدم صدمه به اموال خود و دیگری عدم صدمه به دیگران و عدم صدمه به خود

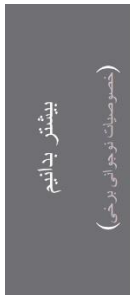
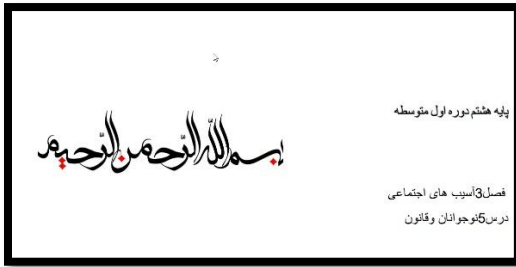
		فعالیت‌های دانش‌آموزان	خلاصه	معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد در رابطه با اهداف کوتاه مدت و بلند مدت خود فکر کنند و آنها را روی برگه بنویسند و همچنین نظر خود را در مورد تدریس معلم بیان کنند
ج: فعالیت‌های تکمیلی				
زمان: زمان تدریس	الف: تکوینی (در جریان تدریس) معلم در جریان تدریس قبل و بعد از ذکر هر مبحث از دانش‌آموزان سوال میکند ب: ارزشیابی تراکمی معلم در نهایت یک ارزیابی از کل کلاس در رابطه با مباحث تدریس شده انجام میدهد	جمع‌بندی و ساخت دانش جدید	تعیین تکالیف و اقدامات بعدي	زمان: زمان تدریس
زمان: دقیقه	معلم در پایان به انجام ارزشیابی و جمع‌بندی مطالب ارائه شده می‌پردازد و دانش‌آموزان فعالانه در این فرایند شرکت می‌کنند			زمان: دقیقه
زمان: دقیقه	معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد برای جلسه آینده یک مقاله یا کتاب را در رابطه با آسیب‌های اجتماعی مطالعه و خلاصه آن را در کلاس ارائه دهند			زمان: دقیقه
زمان: دقیقه	معلم در پایان به دانش‌آموزان چند منبع کمک‌درسی را معرفی می‌کند تا در صورت تمایل به حل تمرینات و مطالعه آن جهت یادگیری بیشتر بپردازند	معرفی منابع		زمان: دقیقه

طرح درس شماره 1

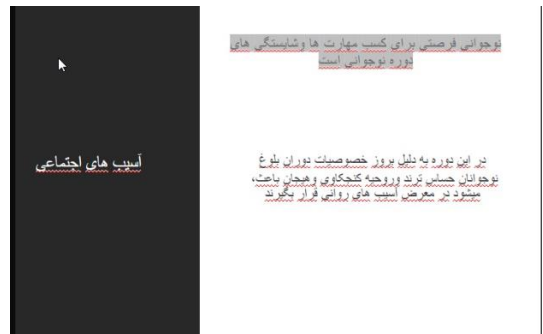
زمان: دقیقه

ملزومات اجرای تدریس اول

- پاور پوینت
- پروژوکتور
- لپتاپ
- کلیپ
- فلش USB
- کتاب درسی

- هویت جویی
- هیجان طلبی
- استقلال طلبی
- حساس شدن نسبت به خود
- شک و تردید

رفتار پرخاشگرانه درجات مختلفی دارد

پرخاشگری

خشم و عصبانیت احساس طبیعی است که هرکسی در زندگی خود ممکن است تجربه کند اما نکته مهم این است که در این هنگام چه رفتاری از خوندان بروز دهیم؟

پرخاشگری مشکلاتی را در تحصیل و یادگیری نوجوان پیش می آورد که زمینه ساز بروز آسیب های اجتماعی است گاهی پرخاشگری ممکن است اثرات خیران ناپذیری را در زندگی فرد به وجود بیاورد.

گاهی اوقات ما از دست دیگران عصبانی هستیم در اینجا باید یاد بگیریم که خشم خود را کنترل و از راهی صحیح ابراز کنیم

گاهی اوقات دیگران از دست ما عصبانی هستند در اینجا باید یاد بگیریم چگونه بر خورد مناسبی داشته باشیم

- به خدا پناه ببریم و با گفتن ذکر و نام و یاد خدا خود را آرام کنیم
- نفس های صیق بکشیم و یک تا ده بشماریم
- علت عصبانیت را مودبانه و آرام بیان کنیم
- اگر نمیتوانیم خود را آرام کنیم محیط ناراحت کننده را ترک کنیم
- برای آرام کردن خود از گفت و گو و مشورت با بزرگتر ها کمک بگیریم
- خوبی های طرف مقابل را به یاد بیاوریم

وقتی ما از دیگران عصبانی هستیم

سه قاعده مهم در هنگام خشم و عصبانیت

- عدم صدمه به اموال خود و دیگری
- عدم صدمه به دیگران
- عدم صدمه به خود

• به آرامی از اوسوال کنیم چرا از دست ما عصبانی است

• به حرف های طرف مقابل خوب گوش کنیم و حرف های او را قطع نکنیم

• اگر اشتباهی مرتکب نشده ایم با ارامش توضیح دهیم و اگر اشتباهی کرده ایم عذر خواهی کنیم و راهی برای جبران اشتباه پیدا کنیم

• اگر کسی از دست ما خیلی عصبانی است به طوری که حاضر به نشین حرف های ما نیست و ممکن است به ما صدمه بزند فوراً صحنه را ترک کنیم و از بزرگ تر ها کمک بخواهیم

وقتی دیگری از دست ما عصبانی است

تجربه ای خطرناک مواد مخدر

یکی از آسیب هایی که در هر کشوری افراد به ویژه جوانان را آعتیاد به مواد مخدر است تهدید میکند

مواد مخدر موادی هستند که مصرف آنها تخریاتی روی ایجاد میکند و باعث بی حسی و بی عصبی دستگاه تمام شدن اثر آن روی مغز فرد حال بسیار میشود اما پس از حالی پیدا میکندو مجبور است دوباره به سمت آنها برود بدی

از نوجوانان و جوانان که قدرت نه گفتن ندارند تحت تاثیر برخی قرار میگیرند و به خواسته های آنها پاسخ مثبت می دهند دیگران و فریب میخورند

افراد از روی کنجکاوی یا خود نمایی و اینکه بعضی دیگر از نشان دهند دیگر بچه نیستند سیگار و مواد مخدر را تجربه میکنند

ممنون از همراهی شما

نقشه تخته کلاس

چیدمان کلاسی

ردیف	نام	نام خانوادگی	نقش در درس پژوهی
1	ستایش	جعفری	مجری تدریس اول
2	اعظم	نجفی	مشاهده گر واکنش های معلم و فراگیران در تدریس اول
3	پریا	محمودی	مشاهده گر تدریس اول جهت تطبیق طرح درس و اجرا
4	کوثر	میرحسینی	مشاهده گر تدریس اول و فیلم بردار
5	عادل	سلیمانی	مشاهده گر تدریس اول جهت تطبیق طرح درس و اجرا

تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس اول

نقد و بررسی تدریس اول

معلم در ارتباط گیری اولیه با دانش آموزان دارای عملکرد ضعیف بود. شروع کلاس وی به صورت خشک و رسمی و بدون ایجاد صمیمیت بود.

با توجه به اینکه معلم و دانش آموز یک چهارم زمان روزانه خود را در مدرسه می گذرانند و برقراری ارتباط موثر بین آنها باعث بهبود احساس آنها نسبت به رویدادها و فرآیندهای مرتبط با مدرسه و تحول کیفیت آموزش و یادگیری میشود ایجاد ارتباط اولیه مناسب دارای اهمیت زیادی می باشد (نرجس لاری؛ ۱۳۹۸).

معلم اسم دانش آموزان را نمیدانست که باعث عدم نزدیکی و صمیمیت میشود و جو کلاس را خشک و رسمی جلوه میدهد.

در ابتدای کلاس حضور و غیاب انجام نشد. حضور مستمر و منظم دانش آموزان در مدرسه یکی از فاکتورهای تعیین کننده موفقیت آنان است. از این رو، حضور و غیاب در مدارس از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. حضور نامنظم دانش آموزان در مدرسه نه تنها آنان بلکه جامعه را نیز تحت تاثیر قرار می دهد. چرا که این مدارس هستند که بسیاری از مهارت‌های اجتماعی را به کودکان می آموزند؛ اهمیت نظم و اولین مسئله‌ای است که کودکان در مدارس فرا می گیرند.

نتایج حضور و غیاب در یک مدرسه اطلاعات مختلفی در اختیار آموزش و پرورش قرار می دهد. میزان کارآمدی مدرسه و استقبال دانش آموزان از محیط آموزشی بخشی از این اطلاعات است. اهمیت حضور و غیاب در مدارس از جوانب مختلف ارزیابی می شود. زمانی که هر روزه تعدادی از دانش آموزان یک کلاس غایب باشند، از مطالب درسی عقب می مانند. غیبت‌های غیرموجه و مداوم به معنی سرپیچی از قوانین است که از کودکان افرادی بی نظم و بی هدف می سازد.

آراستگی ظاهری معلم مناسب و مرتب بود. هر چند پوشش سیاه رنگ برای روحیه دانش آموزان چندان مناسب نیست، و بر روحیه آنها تاثیر منفی می گذارد. معلم باید حداکثر تلاش و سعی خود را در پوشش خود به خرج دهد چرا که علاوه بر بعد الگو بودن معلم های عزیز این نوع پوشش بر فرایند تدریس و توجه دانش آموز تاثیر به سزایی دارد و از سوی دیگر وجهه و شان معلم را تحت تاثیر مستقیم خود قرار می دهد. معلمی که ژولیده و بی توجه به تیپ و ظاهرش در کلاس درس حاضر می شود نمی تواند سفیر هدایت خوبی برای دانش آموزانش باشد چرا که (رطب خورده کی منع رطب کند).

معلم با نظارت و کنترل کافی هنگامی که کلاس شلوغ میشد سریع جو و دانش آموزان را ساکت میکرد. مدیریت کلاس درس مانند دیگر موقعیت های اجتماعی و گروهی، مستلزم انجام دادن کارکرد های مدیریت یعنی طراحی و سازماندهی، نظارت، کنترل و ارزشیابی است.

تحقق این کارکرد ها جو کلاس را برای یادگیری و آموزش فراهم میکند موقعیت کلاس درس ویژگی های خاصی دارد که تفکیک کارکرد ها از یکدیگر به سختی امکان پذیر است، ولی تحقق کلیه کارکرد ها در فرایند اداره کلاس ضروری است.

اداره کلاس درس همیشه از عمده ترین درگیری معلمان بوده است چون اداره کلاس درس همواره پیش نیاز یک محیط یادگیری اثر بخش برای دستیابی به اهداف آموزشی است.

فیلم برداری از فرایند تدریس تنها از یک زاویه انجام شده و از نشان دادن زوایای دیگر کلاسی و دانش آموزان خودداری شده است بنابراین ما از دید جو کلاسی، واکنش و عملکرد دانش آموزان محرومیم. همچنین نور پردازی مناسبی برای فیلم گرفتن وجود ندارد و محل قرار گیری دوربین مناسب نیست. نور کلاس کم اما دمای اتاق کاملا مناسب بود. از لحاظ سر و صدا با بستن درب و پنجره ها کمترین الودگی صوتی در کلاس وجود نداشت.

در طراحی بسیاری از فضاهای آموزشی به جنبه های روحی و روانشناختی دانش آموزان و دانش پژوهان کمتر توجه میشود و اغلب فضاهای آموزشی سازگاری لازم را با ویژگی های روانشناختی دانش پژوهان ندارد و بدین لحاظ میتواند بر عملکرد اجتماعی و رفتاری و همچنین نگرش و بینش آنها نسبت به تحصیل تاثیرگذار باشد.

تاثیرات روانی و رفتاری ایجاد شده در انسان به لحاظ قرار گیری در محیط های مختلف سبب تغییر میزان میل به یادگیری، حساسیت او به محرک های محیطی، تمرکز و انگیزه آموزش میشود.

نتایج برخی تحقیقات نشان از تاثیر اشکار رنگ، نور، مصالح به کار رفته در طراحی به عنوان اجزا و عناصر اصلی داخلی بر روح، ذهن و نگرش دانش پژوهان دارد.

مطالب درسی به صورت پیوسته و بدون درنگ و استفاده از تکنیک های مکث بیان شد که عدم تامل در مطالب به چشم میخورد. با توجه به اینکه صدا مهمترین ابزار هر سخنگو میباشد و یکی از فاکتور های صدای دلنشین داشتن لحن و تن صدای مناسب است. لحن و تن صدای مدرس مناسب بود به طوری که ابهام شنیداری برای دانش آموزان وجود نداشت.

شاید یکی از ابزار های مهم برای معلم در فرایند تدریس صدا باشد. چگونگی صحبت کردن و انعکاس صدای معلم در کلاس درس در این زمینه نقش مهمی را دارد.

بدیهی است که صدای جالب، صمیمی، دل چسب و متناسب با موضوع درسی در مقایسه با یک صدای خشن، تند، گوش خراش، نامفهوم و غیره در امر یادگیری و جلب توجه فراگیران نقش یکسانی نخواهد داشت.

بنابراین صدا جایگاه مهمی در فرایند تدریس و ایجاد ارتباط بین معلم و دانش آموز دارد که توجه به آن میزان بهره گیری از فرایند آموزشی را افزایش می دهد. برای مدیریت صحیح در کلاس باید موضوعاتی نظیر رسا بودن، تنوع در صدا و بهبود کیفیت صدا را رعایت کنیم.

اعتماد به نفس معلم بالا بود و همین موضوع زمینه را برای وجود صدای رسا، تسلط کافی و کنترل به وجود آورده بود. خودباوری یا اعتماد به نفس یکی از ویژگی های روانی است که شخص در آن به دلیل تجربه های قبلی، به توانایی ها و استعداد های خود در موفقیت انجام کارها به طور موفقیت آمیز اعتماد و باور دارد. خصوصیت دارا بودن اعتماد به خویشتن، نقش حیاتی در توسعه و پیشرفت و موفقیت فرد دارد.

تدریس مدرس کاملا بر طبق طرح درس بوده است، همچنین معلم با پرسش تکوینی در رابطه با مطالب کتاب و ایجاد چالش و ایجاد ارتباط بین مفاهیم کتاب و ویژگی های سنی دانش آموزان توجه دانش آموزان را به مطالب جلب میکرد.

با توجه به در دسترس بودن منابع، ابزار وسایل نوین و الکترونیکی و جذابیت استفاده از آنها برای دانش آموزان معلم به جای استفاده از تخته کلاس برای شرح مطالب از پاورپوینت استفاده کرده است که این امر علاوه بر جذابیت، آموزش را تسهیل میبخشد و باعث ایجاد یادگیری موثر برای فراگیران میشود.

سنتی بودن نظام تعلیم و تربیت در کشور ما از جمله روشهای تدریس یکی از مشکلات بزرگ نظام آموزش و پرورش است. دردنیای امروز که با گسترش روزافزون علوم همراه است نمیتوان روشهای سنتی و ازکار افتاده همگام با سرعت پیشرفت علوم به جلو گام برداشت. در روشهای سنتی تدریس دانش آموزان صرفاً دریافت کننده حجم عظیمی از اطلاعات هستند و هیچگونه فعالیتی در جریان تدریس ندارند، اما در روشهای نوین تدریس دانش آموزان محور اصلی فعالیت های آموزشی قرار می گیرند.

روش نوین نقش فعالی را در فرایند تدریس دارند و با مشارکت فعال آنها در تدریس، یادگیری بهتر و عمیق تری حاصل می گردد. در روشهای نوین تدریس دانش آموزان به یادگیرندگانی مادامالعمر تبدیل می شوند تا بتوانند همگام با گسترش روزافزون علوم پیش روند و نیازهای خود را برطرف سازند.

معلم با پخش کلیپ پیش از شروع درس توجه دانش آموزان را به موضوع درس جلب کرد با پرسش در رابطه با مفهوم کلیپ و برداشت دانش آموزان، زمینه تفکر و تامل را فراهم آورد.

معلم با پرسش نکات ریز و سوال ها در حین تدریس موفق به بکار گرفتن فعالیت و مشارکت دانش آموزان شد که باعث ایجاد انگیزه در دانش آموزان شد.

معلم در حین پرسش و پاسخ کلاسی نظارت کافی را برای کنترل و در دست گرفتن کلاس نداشت و هماهنگی و تعادلی به چشم نمیخورد به طوری که کنترل کلاس برای معلم سخت شد.

معلم از تشویق کافی در پاسخ های دانش آموزان استفاده نکرد که این عامل خود میتواند از عوامل ایجاد انگیزه و استمرار آن در فعالیت و مشارکت کلاسی باشد.

از نظر زمانبندی تدریس میتوان گفت عملکرد معلم عالی بود چرا که در تایم مقرر تدریس به اتمام رسید.

معلم به خوبی با استفاده از پرسش از دانش آموزان و توضیحات مختصر مطالب تدریس شده را مرور کرد و در آخر فعالیتی تحت عنوان اهداف خود را بنویسید به نوعی درس را به ویژگی های دانش آموزان ارتباط داد.

معلم گروه بندی منسجمی برای فعالیت دانش آموزان نداشت در فیلم نحوه گروه بندی نمایش داده نشده است.

معلم هنگام تدریس به مطالب کتاب ارجاع نداد و صرفاً از روش سخنرانی برای ارائه مطالب استفاده کرد .

ارجاع حین تدریس به کتاب باعث یادگیری فعال تر میشود چراکه با مشاهده و خواندن متن کتاب بعد از تدریس معلم مطالب در ذهن دانش آموزان تثبیت میشود.

پیشنهادات:

- برای درک بهتر دانش آموزان پیشنهاد می شود ارزشیابی آغازین و پایانی با تمرکز بیشتری انجام شود.
- معلم میتواند برای جلب مشارکت بیشتر دانش آموزان به آنها فعالیت گروهی بدهد.
- معلم اضطراب و با سرعت زیادی فعالیت ها را انجام می داد که می توانست با آرامش بیشتری کارش را دنبال کند.
- فضای کلاس باید شاد تر می نمود.

تغییرات طرح درس اول:

- پیش از شروع درس ارزشیابی صورت گیرد
- پرسش و پاسخ به صورت منظم تر و با انتخاب پاسخ دهنده همراه باشد
- برخی مطالب حذف و برخی با بسط بیشتری برای دانش آموزان بیان شود
- حضور و غیاب کلاسی انجام شود .

طرح درس شماره دو روزانه درس آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها			
شماره طرح درس: 2	موضوع درس: آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آن	تاریخ اجرا: 1401	مدت اجرا: 30 دقیقه
مجری: ستایش جعفری	کلاس: پایه هشتم	تعداد فراگیران: 28	مکان: دبیرستان دخترانه متوسطه اول فضیلت
الف: قبل از تدریس			
اهداف بر اساس تلفیقی از هدف نویسی برنامه درسی ملی و طبقه بندی جدید بلوم			
سطح هدف	اهداف و پیامدها		
هدف کلی	آشنایی دانش آموزان با آسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها		
اهداف مرحله ای	<ul style="list-style-type: none"> ➤ آشنایی دانش آموزان با ویژگی ها و خصوصیات دوره بلوغ و نوجوانی ➤ آشنایی با مفهوم آسیب های اجتماعی ➤ آشنایی با انواع آسیب های اجتماعی ➤ آشنایی با درجات خشم و پرخاشگری ➤ آشنایی برای پیدا کردن راههای کنترل خشم ➤ آشنایی با اثرات عدم کنترل خشم در زندگی افراد ➤ آشنایی با قواعد کنترل خشم در هنگامی که از دست کسی عصبانی می شوند ➤ آشنایی با قواعد کنترل خشم در هنگامی که از دست شان عصبانی می شوند ➤ توانایی و تمرین مهارت نه گفتن در کلاس درس به خواسته های نادرست اطرافیان و در جامعه 		

عناصر برنامه درسی ملی تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				عصره ارتباط با	عنصر	حیطه و سطح در بلوم	اهداف (با رعایت توالی محتوای درسی) انتظارات در پایان آموزش	هدف‌های رفتاری آموزشی
خ ل ق ت	خ ل ق	خ د ا	خ و د					
			*	علم	شناختی	دوره نوجوانی و تغییرات آن را توصیف کند		
		*	*	تعقل	شناختی	درباره تغییرات دوره نوجوانی در خود، به قدرت خالق توجه و تدبر کند		
			*	علم	شناختی	مفهوم بلوغ را بدانند		
	*		*	علم	شناختی	با همکاری یکدیگر آسیب اجتماعی و نمود های آن را بیان کنند		
	*		*	اخلاق	عاطفی	خود را ملزم به استفاده از مهارت نه گفتن در زندگی در برخورد با آسیب های اجتماعی بدانند		
		*	*	اخلاق	عاطفی	تأثیر مواد مخدر بر زندگی اجتماعی در زندگی افراد را شناسایی و نهی از آن را به دیگران توصیه کنند		
	*		*	اخلاق	عاطفی	با شناخت مشکلات نوجوانان در این دوره برای حل آنها تلاش کنند		
			*	ایمان	عاطفی	به اهمیت یادگیری و بکارگیری قواعد کنترل خشم در زندگی خود و دیگران باور داشته باشند		
			*	عمل	روانی_حرکتی	بتواند برای آینده خود با تکیه بر رشد مهارتها و علایق دوران نوجوانی اهداف بلند مدت و کوتاه مدت ترسیم کند		
*	*		*	عمل	روانی_حرکتی	برای اجتماعی شدن در جامعه و حفظ خود در برابر آسیب های اجتماعی مهارت نه گفتن را یاد بگیرد و آن را در خود تقویت کند		
<p>(1 دوره نوجوانی 2) آسیب های اجتماعی (3) پر خاشگری و نزاع (3) مواد مخدر، تجربه ای خطرناک</p>								رئوس مطالب
<p>(1) کتاب مطالعات اجتماعی (2) پاورپوینت (3) استفاده از مطالب کتاب کمک درسی (4) لپتاپ (5) پخش فیلم کوتاه (6) تخته وایت برد (7) مایژیک (8) دفتر (9) پروژوکتور (10) فلش usb (11) cd</p>								مواد رسانه‌های آموزشی
<p>پیش از شروع درس سوالاتی در رابطه با کلیپ پخش شده در کلاس طرح شود</p> <p>1- برداشت شما از کلیپ چیست؟</p> <p>2- دوره نوجوانی به چه محدوده سنی گفته میشود؟</p> <p>3- آسیب اجتماعی به چه معناست؟</p> <p>4- چه آسیب های اجتماعی را میشناسید؟</p> <p>5- در زمانی که عصبانی هستید از چه روش هایی برای کنترل خشم خود استفاده میکنید؟</p> <p>6- مهارت نه گفتن چیست؟</p> <p>7- مهار نفس چیست؟</p> <p>8- مواد مخدر چیست و ایا صحیح است کسانی که مشکل دارند برای فرار از مشکلات به اعتیاد روی بیاورند؟</p>								پیش بینی رفتار ورودی
<p>معلم بعد از ورود به کلاس وسلام و احوال پرسى با دانش آموزان جهت راه اندازى و نمایش پاور پوینت بر روی تخته کلاس از دانش آموزان کمک میگیرد و به حضور و غیاب کلاسی میپردازد</p>								ایجاد ارتباط اولیه

<p>چیدمان کلاسی به صورت ردیفی میباشد و دانش آموزان در قالب 7 گروه 4 نفره گروه بندی شوند</p>	<p>گروه بندی، مدل و ساختار کلاسی</p>
<p>الف) کمک گرفتن از دانش آموزان جهت نمایش پاور پوینت و کار با سیستم ب) مرتبط کردن موضوعات درسی با ویژگی های سنی دانش آموزان ج) مطرح کردن آسیب های اجتماعی متناسب با سن آنها د) تطبیق دادن آسیب های اجتماعی مطرح شده در کتاب با تجربه های دانش آموزان ج) استفاده از بارش فکری و تایید دانش آموزان برای جلب مشارکت دانش آموزان د) تحلیل گروهی فیلم کوتاه پخش شده در کلاس</p>	<p>روش ایجاد و تداوم انگیزه</p>
<p>بیان نظرات و دانسته ها و تعاریف از کلیدواژه های اصلی مبحث درسی توسط دانش آموزان</p> <p>1- نوجوانی چه سنی را تشکیل می دهد؟ 2- بلوغ چیست؟ 3- انواع بلوغ کدامند؟ 4- شما کدام ویژگی دوره نوجوانی را دارید؟</p>	<p>ارزشیابی آغازین</p>
<p>پرسش و پاسخ، E5</p>	<p>روش های تدریس</p>
<p>ب: فعالیت های مرحله حین تدریس</p>	
<p>قبل از شروع کلاس مطالب روی تخته نوشته شوند، سیستم جهت نمایش کلیپ راه اندازی شود</p>	<p>آماده سازی</p>

زمان

زمان

زمان

زمان

فعالیت‌های معلم - دانش‌آموز: این فعالیت‌ها به صورت تلفیقی مطرح می‌شود و تفکیک آن به معنای مجزا بودن فعالیت‌های معلم و دانش‌آموز است و منطقی به نظر نمی‌رسد و به همین خاطر از خط‌چین استفاده شده است.

فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های دانش‌آموز
معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که با دقت به کلیپ پخش شده نگاه کنند و برداشت خود را در کلاس بیان کنند	دانش‌آموزان مشتاقانه فیلم نگاه می‌کنند و بعد از اتمام فیلم به مفاهیم دوره نوجوانی و بلوغ و چالش‌های آن اشاره می‌کنند
معلم از دانش‌آموزان می‌پرسد که طیف سنی کلاس شما چه سنی است؟ شما در چه دوره سنی قرار دارید؟ آیا تغییرات این دوره را می‌شناسید یا خیر؟ همچنین به بیان خصوصیات و ویژگی‌های دوره نوجوانی می‌پردازد و از دانش‌آموزان در رابطه با تجربه این خصوصیات سوال می‌پرسد	با توجه به اینکه موضوع درس در رابطه با ویژگی‌های خود دانش‌آموزان می‌باشد دانش‌آموزان مشتاقانه به سوالات معلم پاسخ می‌دهند که در گروه سنس ۱۲-۱۸ سال قرار دارند و به بیان ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاقی و رفتاری و جسمی خود می‌پردازند
معلم ابتدا سوال می‌پرسد آسیب اجتماعی چیست سپس با توضیحاتی در رابطه با اهمیت دوره نوجوانی این دوره سنی را به آسیب‌های اجتماعی مرتبط می‌کند و علت قرار گرفتن نوجوانان را در معرض آسیب‌های اجتماعی بیان می‌کند	دانش‌آموزان با توجه به دانسته‌های خود توضیحات کوتاه و مختصری در رابطه با آسیب اجتماعی بیان می‌کنند
معلم پرخاشگری و نزاع را به عنوان نمودی از آسیب اجتماعی بیان می‌کند و همچنین عنوان می‌دارد که پرخاشگری و نزاع نتیجه عدم مهارت نفس است سپس در رابطه با مهارت نفس از دانش‌آموزان سوال می‌پرسد مهارت نفس چیست؟ و سپس در رابطه با مهارت نفس با مثال‌های ساده و قابل فهم صحبت می‌کند	دانش‌آموزان توضیحات مختصر خود را در رابطه با مهارت نفس بیان می‌کنند دانش‌آموزان می‌گویند مهارت نفس یعنی بتوانیم خود را کنترل کنیم که در برخی مواقع کارهایی را انجام ندهیم
معلم در ابتدا با بیان اینکه خشم و عصبانیت احساس طبیعی است و هر کس ممکن است در زندگی خود آن را تجربه کند و اینکه خودش هم دچار خشم و عصبانیت می‌شود سعی در نوعی همدردی با دانش‌آموز دارد سپس این نکته را بیان می‌کند که ما بدانیم در این هنگام چه رفتاری از خودمان بروز دهیم چرا که ممکن است اثرات جبران‌ناپذیری را در زندگی ما به وجود بیاورد	دانش‌آموزان با تایید اینکه دچار خشم و عصبانیت می‌شوند صحبت‌های معلم را تایید می‌کنند
معلم از دانش‌آموزان می‌پرسد انسان‌ها هنگام عصبانیت چه رفتارهایی از خود نشان می‌دهند و سپس به بیان درجات مختلف رفتار پرخاشگرانه می‌پردازد	دانش‌آموزان در پاسخ به سوال معلم درجاتی مثل بی ادبی کردن ناسزا گفتن دعوا کردن شکستن وسایل را عنوان می‌کنند
معلم در رابطه با دو موقعیت هنگام خشم و عصبانیت صحبت می‌کند هنگامی که ما از دست دیگران عصبی هستیم و هنگامی که دیگران از دست ما عصبانی هستند و این نکته را اضافه می‌کند هنگامی که ما از دست دیگران عصبانی هستیم چگونه خشم خود را کنترل و ابراز کنیم و هنگامی که دیگران از دست ما عصبانی هستند چگونه برخورد مناسبی داشته باشیم سپس برای مرور کردن مطلب از دانش‌آموزان می‌پرسد ما در هنگام خشم و عصبانیت در چند موقعیت قرار می‌گیریم	دانش‌آموزان با توجه به صحبت و سوال معلم می‌گویند ما در دو موقعیت قرار می‌گیریم هنگامی که دیگران از دست ما عصبانی هستند و هنگامی که ما از دست دیگران عصبانی هستیم
دانش‌آموزان با توجه به سوال معلم پاسخ می‌دهند عدم صدمه به	

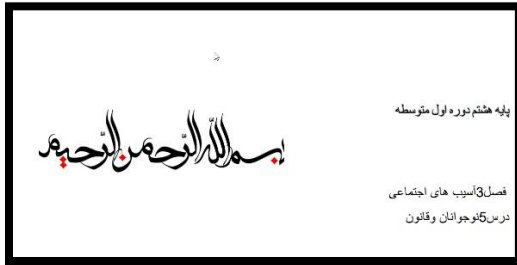
		فعالیت‌های دانش‌آموزان	خلاقانه
		معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد در رابطه با اهداف کوتاه مدت و بلند مدت خود فکر کنند و آنها را روی برگه بنویسند و همچنین نظر خود را در مورد تدریس معلم بیان کنند	
ج: فعالیت‌های تکمیلی			
زمان: در طول تدریس	زمان: ۱ دقیقه	الف: تکوینی (در جریان تدریس) معلم در جریان تدریس قبل و بعد از ذکر هر مبحث از دانش‌آموزان سوال میکند ب: ارزشیابی تراکمی معلم در نهایت یک ارزیابی از کل کلاس در رابطه با مباحث تدریس شده انجام میدهد	و
	زمان: ۱ دقیقه	معلم در پایان به انجام ارزشیابی و جمع‌بندی مطالب ارائه شده می‌پردازد و دانش‌آموزان فعالانه در این فرایند شرکت می‌کنند	جمع‌بندی و ساخت دانش جدید
زمان: ۱ دقیقه	زمان: ۱ دقیقه	معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد برای جلسه آینده یک مقاله یا کتاب را در رابطه با آسیب‌های اجتماعی مطالعه و خلاصه آن را در کلاس ارائه دهند	تعیین تکالیف و اقدامات بعدي
زمان: ۱ دقیقه	زمان: ۱ دقیقه	معلم در پایان به دانش‌آموزان چند منبع کمک‌درسی را معرفی می‌کند تا در صورت تمایل به حل تمرینات و مطالعه آن جهت یادگیری بیشتر بپردازند	معرفی منابع

طرح درس شماره 2

زمان: ۱ دقیقه

ملزومات اجرای تدریس دوم

- پاور پوینت
- پروژوکتور
- لپتاپ
- کلیپ
- فلش USB
- کتاب درسی
- ماژیک
- تخته
- وایت برد

- هویت جویی
- هیجان طلبی
- استقلال طلبی
- حساس شدن نسبت به خود
- شک و تردید

نوجوانی فرصتی برای کسب مهارت ها و شایستگی های دوره نوجوانی است

در این دوره به دلیل بروز خصوصیات دوران بلوغ نوجوانان خیلی زود و روحیه کنجکاری و هیجان باعث میشود در معرض اسبب های روانی قرار بگیرند

اسبب های اجتماعی

رفتار پرخاشگرانه درجات مختلفی دارد

- تخریب وسایل
- کتک زدن
- آزار و اذیت
- تحقیر و مسخره کردن دیگران
- نامزایابی ادبی

پرخاشگری

خشم و عصبانیت احساس طبیعی است که هرکس در زندگی خود ممکن است تجربه کند اما نکته مهم این است که در این هنگام چه رفتاری از خودمان بروز دهیم؟

پرخاشگری مشکلاتی را در تحصیل و یادگیری نوجوان پیش می آورد که زمینه ساز بروز اسبب های اجتماعی است

گاهی پرخاشگری ممکن است اثرات جبران ناپذیری را در زندگی فرد به وجود بیورد.

وقتی ما از دیگران عصبانی هستیم

- به خدا پناه ببریم و با گفتن ذکر و نام و یاد خدا خود را آرام کنیم
- نفس های عمیق بکشیم و یک تا ده بشماریم
- علت عصبانیت را مودبانه و آرام بیان کنیم
- اگر نمیتوانیم خود را آرام کنیم محیط ناراحت کننده را ترک کنیم
- برای آرام کردن خوداز گفت و گو و مشورت با بزرگتر کمک بگیریم
- خوبی های طرف مقابل را به یاد بیاوریم

گاهی اوقات ما از دست دیگران عصبانی هستیم در اینجا باید یاد بگیریم که خشم خود را کنترل و از راهای صحیح ابراز کنیم

گاهی اوقات دیگران از دست ما عصبانی هستند در اینجا باید یاد بگیریم چگونه برخورد مناسبی داشته باشیم

سه قاعده مهم در هنگام خشم و عصبانیت

- عدم صدمه به اموال خود و دیگری
- عدم صدمه به دیگران
- عدم صدمه به خود

وقتی دیگری از دست ما عصبانی است

- به آرامی از او سوال کنیم چرا از دست ما عصبانی است
- به حرف های طرف مقابل خوب گوش کنیم و حرف های او را قطع نکنیم
- اگر اشتباهی مرتکب شده ایم با او آشنی توضیح دهیم و اگر اشتباهی کرده ایم عذر خواهی کنیم و راهی برای جبران اشتباه پیدا کنیم
- اگر کسی از دست ما خیلی عصبانی است به طوری که حاضر به شنیدن حرف های ما نیست و ممکن است به ما صدمه بزند فوراً مسخره را ترک کنیم و از بزرگ تر ها کمک بخواهیم

ممنون از همراهی شما

World Kindness

تجربه ای خطرناک مواد مخدر

- یکی از اسبب هایی که در هر کشوری افراد به ویژه جوانان را اعتیاد به مواد مخدر است تهدید میکند
- مواد مخدر موادی هستند که مصرف آنها تغییراتی روی ایجاد میکند و باعث بی حسی و بی عصبی دستگاه تمام شدن اثر آن روی مغز، فرد حال بسیار میشود اما پس از حالی پیدا میکنندو مجبور است دوباره به سمت آنها برود بدی
- از نوجوانان و جوانان که قدرت به گفتن ندارند تحت تاثیر برخی قرار میگردند و به خواسته های آنها پاسخ مثبت می دهند دیگران و فریب میشوند
- افراد از روی کنجکاری یا خود نمایی و اینکه بعضی دیگر از نشان دهند دیگر بچه نیستند سیگار و مواد مخدر را تجربه میکنند

نقشه تخته کلاس

چیدمان کلاسی

ردیف	نام	نام خانوادگی	نقش در درس پژوهی
1	ستایش	جعفری	مجری تدریس دوم
2	اعظم	نجفی	مشاهده گر واکنش های معلم و فراگیران در تدریس دوم
3	پریا	محمودی	مشاهده گر تدریس دوم جهت تطبیق طرح درس و اجرا
4	کوثر	میرحسینی	مشاهده گر فیلم تدریس اول جهت بررسی نقاط ضعف معلم در حین تدریس و فیلم بردار
5	عادل	سلیمانی	مشاهده گر تدریس دوم جهت تطبیق طرح درس و اجرا

تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس دوم

نقد و بررسی تدریس دوم

معلمم بانام و یاد الهی کلام خودرا شروع کرد .

معلم قبل از شروع تدریس موضوع درس را بیان کرد .

شروع کلاس مطلوب و تقریبا جو صمیمی و گرم داشت .

همچنین اراستگی ظاهری معلم خوب ومناسب بود.

طراحی چینش میز میتوانست بهتر باشد ،چون در چینش میز دانش آموز مجبور به چرخاندن سروگردن هستند که به مرور زمان موجب خستگی میشود .

تکلیف جلسه قبل بررسی و مورد ارزیابی قرار گرفت.

ایجاد انگیزه صرفا از طریق تایید وتشویق کلامی بود ،در صورتی که میتوانست از ایده های نو و جدید استفاده کند.

معلم انتظارات خود را از یادگیرندگان برای آنها شرح نداد .

معلم در طول تدریس با پرسش سوال و تایید جواب دانش آموزان آنها را برای استمرار در مشارکت کلاسی ترغیب میکرد.

معلم با توجه به اهداف درس روش تدریس مناسبی را انتخاب کرده بود که از قالب معلم محوری خارج و مشارکت حداکثری دانش آموزان را داشت .

معلم علاوه بر اینکه متکلم وحده نبود مجال سوال کردن،درک و فهم واقعی به دانش آموزان داده میشد.

معلم سوالاتی را برای بررسی کردن دانش آموزان مطرح کرد که اطمینان حاصل کند که دانش آموزان مطالب را فهمیده اند .

معلم برای گروهبندی ایده جالب و متنوعی نداشت در صورتی که میتوانست از گروهبندی منظم تر استفاده کند.

تقسیم وقت برای پیش برد گام های آموزشی مناسب و طبق برنامه بود.

معلم توانست که بستری مناسب جهت تقویت حس کنجکاوی شاگردان با استفاده از مواد آموزشی مورد استفاده فراهم آورد .

معلم دارای تسلط کامل بر مطالب مورد تدریس و اعتماد به نفس بالا بود.

معلم در حین تدریس با پرسش و پاسخ ارتباط خوبی با فرا گیران داشت .

قبل از طرح سوال مناسب است که محیطی پرتفاهم و ازاد که گفت و شنود وسوال و جواب را بر می انگیزد فراهم کرد،برخورد دوستانه و احترام به نظرات و عقاید دانش آموزان شرط لازم برای چنین مقصودی است .

ضمنان پرسش سوالات به ترتیب نام شاگردان در دفتر حضور وغیاب ثبت شده نبود و دانش آموزان به صورت داوطلبی به پرسش ها پاسخ میدادند.

در حین تدریس هیچگونه وقت استراحتی به دانش آموزان داده نشد و مطالب به صورت پیوسته بیان شد ،این استراحت تاثیر بسزایی در تدریس خواهد داشت.

زمانی که معلم اواخر درس اعلام کرد که وقت درس تمام شده دیگر آن را با پرسش و صحبت ادامه نداد و این از خستگی و عاجز شدن دانش آموزان جلوگیری میکند.

مکان تدریس و فضای آموزشی کوچک بود ومعلم نتوانست چینهش کلاسی را تغییر بدهد.

دمای اتاق متعادل بود به طوری که نه سردی و نه گرمی به طوری بود که موجب اختلال در کلاس شود.

روشنایی اتاق مناسب و علاوه بر نوگیر بودن از نور لامپ مناسب برخوردار بود.

بهداشت کلاسی رعایت شده بود.

میز و صندلی ها به صورت نیمکت ردیفی قرار داشت که امکان جابه جایی وجود نداشت .

معلم با استفاده از سوالات کلی درباره مفهوم درس ارزشیابی پایانی را به عمل آورد .

معلم در رابطه با فعالیت هفته قبل با دانش آموزان بحث و گفت و گو کرد .

از فیلم ،عکس استفاده نکرد.

معلم در این تدریس از تخته کلاسی استفاده کرد.

جدول کدهای باز ، محوری و گزینشی

کدگزینشی	کدمحوری	کدباز	کد	ردیف
مهارت های فنی	مهارت آموزشی مهارت مدیریت فضای	A1	نورپردازی نامناسب فیلمبرداری	1
		A2	نور مناسب کلاسی	2
		A3	طراحی مناسب فضای آموزشی	3
		A4	چینهش نا مناسب کلاسی	4
		A5	عدم امکان جابه جایی نیمکت	5
		A6	دمای متعادل	6
		A7	بهداشت کافی	7
	مهارت استفاده از مواد و ابزار آموزشی	B1	استفاده از تخته کلاسی	8
		B2	استفاده از پروژکتور	9
		B3	استفاده از لپتاپ برای ساخت پاورپوینت	10
		B4	پخش اسلاید مطالب درس	11
		B5	پخش کلیپ مرتبط با درس	12
		B6	عدم استفاده از عکس	13
مهارت های آموزشی	مهارت ارزشیابی	C1	ارزیابی تکالیف	14
		C2	پرسش تکوینی حین تدریس	15
		C3	پرسش تراکمی بعداز تدریس	16

مهارت های انسانی	مهارت شناختی	C4	پرسش قبل از تدریس	17	
		C5	پرسش داوطلبی	18	
		C6	اطمینان از درک مطالب توسط دانش آموزان با پرسش	19	
		D1	عدم مشاهده عملکرد دانش آموزان	20	
		D2	عدم ایجاد انگیزه کافی	21	
		D3	عدم شرح انتظارات معلم از دانش آموزان	22	
		D4	مجال سوال،درک و فهم توسط دانش آموزان	23	
		D5	تسلط بر محتوا	24	
		D6	تدریس طبق طرح درس	25	
	D7	استفاده از روش نوین تدریس	26		
	D8	جمع بندی مطالب ارائه شده	27		
	مهارت مدیریت کلاسی	E1	کنترل جو کلاسی	28	
		E2	زمانبندی مناسب اجرای درس	29	
	مهارت های ارتباطی	شایستگی های ارتباطی	F1	عملکرد ضعیف در ارتباط اولیه	30
			F2	شروع خشک و رسمی	31
			F3	عدم شناخت دانش آموزان	32
			F4	ارتباط خوب با فراگیران هنگام پرسش و پاسخ	33
			F5	ارائه پیوسته مطالب و عدم وقت استراحت	34
		روحیه تعامل و مشارکت	G1	جلب مشارکت دانش آموزان	35
			G2	عدم کارگروهی	36
			G3	عدم گروه منسجم	37
			G4	پرسش و پاسخ گروهی	38
			G5	معلم محور نبودن کلاس	39
			G6	ایجاد زمینه تفکر و تامل	40
			G7	ایجاد بستر مناسب برای کنجکاوی دانش آموزان	41
			G8	بحث و گفت و گو درمورد محتوا	42
			G9	ترغیب استمرار فعالیت کلاسی	43
			G10	ایجاد چالش	44
		آراستگی ظاهری	H1	پوشش مناسب و مرتب	45
H2			رنگ مشکی و نامناسب پوشش	46	

جدول کدگذاری

بحث و نتیجه گیری

امروزه توجه به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان و پیشگیری از افت تحصیلی و عوارض ناشی از آن، از اهداف عمده نظام آموزش و پرورش جوامع مختلف است. از طرف دیگر، عملکرد تحصیلی فراگیران در سیستم های آموزشی ارتباط مستقیمی با راهبردهای تدریس و یادگیری خواهد داشت. محققان همواره به دنبال یافتن پاسخی برای پر کردن خلا یادگیری، رفع مشکلات و کمبودهای ناشی از نقص در فرآیند تدریس و یادگیری بوده اند. آنها به دنبال راههایی بوده اند که تمرینات روزمره و خسته کننده را به تجربیات یادگیری تعاملی و لذتبخش برای اداره شاگردان تغییر دهند، به طوری که دانش آموزان مبانی اساسی و الزم و مفاهیم عمیق دروس را درک کنند (حسینی نسب و لطفالطی، 9212). در سالهای اخیر *درس پژوهی *به عنوان الگویی موثر برای ایجاد تحول در آموزش از طریق تولید و ترویج دانش حرفه ای معلمان روشنگر، جهت گیریهای متفاوتی از اقدامات معمول در این حوزه است. این پژوهشها بیشتر بر مدرسه و کلاس درس استوار است و میکوشد معلمان را بیش از پیش در تصمیمگیریهای مربوط به شیوههای بهبود کیفیت آموزشی مدارس مشارکت دهد (صفاریان و فالح و میرحسینی، 9211). درس پژوهی با رویکرد کار تیمی فرصتی برای گفت و گو، یادگیری از طریق تجربه های خود و دیگران و بهبود آموزش مشارکتی فراهم می کند با اجرای آن، آموزش موفق یک پیروزی شخصی نیست بلکه یک پیروزی به اشتراک گذاشته شده است. به همین ترتیب، یک تدریس بد، دیگر تنها به یک فرد فشار نمی آورد (سلطانی و همکاران، 1394). درس پژوهی به عنوان جایگزینی برای رسیدگی به مشکلات مربوط به شیوه های تدریس و یادگیری نمایان شده و یک الگوی ژاپنی است که در عمل به گسترش فرهنگ یادگیری در مدرسه یاری میرساند و یکی از رویکردهای نوین برای توسعه و بهبود یادگیری در کلاس درس است. درس پژوهی به زبان ساده مطالعه و پژوهش جمعی در روش تدریس، به عنوان راهکاری برای خروج از آموزش سنتی به فعال است که بر اهداف و درسهای اصلی تاکید میکند لذا منطق آن می گوید کلاس درس بهترین مکان برای بهبود آموزش است (عرفانی، 1395؛ بختیاری و مصدقی نیک، 1395). هدف های درس پژوهی گسترش فرهنگ یادگیری مشارکتی، فراهم کردن محیط و زمینه یادگیری معلمان از ایده و دانش دیگران، تغییر روشهای قدیمی یاددهی، بازاندیشی در رفتار توسط معلمان، آموختن از دیگران، سهیم شدن در تجارب آموزشی و تربیتی دیگران، تحلیل و بررسی چگونگی تفکر و یادگیری دانش آموزان در حین یادگیری، شناسایی مسائل و مشکلات یادگیری دانش آموزان در موضوعات متفاوت و اولویت بندی مشکلات است (بهرامی و مرسلی، 1391). این اهداف نشان دهنده این است که اجرای درس پژوهی در دانشگاه، با اهمیت دادن به مسائل آموزشی می تواند نتایج مثبت و قابل توجهی داشته باشد. پژوهش در کلاس درس بدون شک موجب ارتقاء توانمندی های حرفهای معلم و بهسازی تدریس و شناخت بهتر موانع و مشکلات پیش رو و نحوه و چگونگی برخورد و مقابله با آنها را فراهم می نماید. فرهنگ سازی و نهادینه کردن درس پژوهی در معلمان ایرانی جهت تربیت معلمانی پژوهنده و متخصص در کار خود در قرن حاضر اهمیت روزافزون دارد. شناسایی موانع و چالشهای پیش رو و ارائه راهکار در باب حضور معلمان در درس پژوهی موجب درک بهتر از این مقوله و گام برداشتن در جهت تحقق سند تحول آموزش و پرورش میشود. درک این مهم از منظر معلمانی که در این پژوهش شرکت نموده و تجاربی ارزنده کسب نموده اند به ما در فهم و شناسایی موانع و چالش ها و راهکارها کمک شایان توجهی میکند. درس پژوهی حاضر اعضای تیم پنج نفره کتاب مطالعات اجتماعی پایه هشتم را در دو مرحله تدریس و اجرا کردند. بر اساس نقد و ارزیابی های صورت گرفته از تدریس اول و دوم، اعضای تیم به این نتیجه رسیدند که اجرای درس پژوهی می تواند در شایستگی های معلم و مدیریت کلاسی موثر باشد. پژوهشگران همچنین از بررسی نقاط ضعف و قوت تدریس اول و دوم دریافتند مهمترین شاخصه های مهارت های انسانی معلم، مولفه های ارتباطی، روحیه تعامل و مشارکت و آراستگی ظاهری میباشد. از آنجاکه رابطه معلم با دانش آموز فرایندی با سازوکار غیرایستا و پیشرونده در کارکرد تربیتی خود است که دیدگاه و ادراک معلم به عنوان بازیگر و عامل اصلی و مسئول

در آن نقش اساسی ایفا میکند. شخصیت، باورها و همه ویژگیهای معلم، و حتی تصویری که از دانش آموزان دارد، بر آنچه در کلاس درس او و در تعاملش با دانش آموز اتفاق میافتد، مؤثر است. گرچه با وجود اهمیت دیدگاه معلم، در پژوهشهای این حوزه کمتر به آن پرداخته شده است (لئو، ۲۰۱۳). این مشارکت برای بهبود و محافظت از ارتباط مثبت معلم، دانش آموز ضروری است تا معلمان قادر باشند خودشان را از دریچه دید دانش آموزان و این رابطه دوجانبه، و از طریق بازنگری تأملی بنگرند (بروکفیلد، ۱۹۹۵). به علاوه، تعامل و ارتباط در کلاس و مدرسه، غالباً بازتابی از زمینه فرهنگی، تاریخی و اجتماعی است (لئو، ۲۰۱۳). به همین لحاظ، در مطالعه تعامل معلم دانش آموز، رویکردهای مختلفی وجود دارند که با بافتی که تدریس در آن رخ میدهد، مرتبط هستند (استروث، اپدناکار و مین آرت، ۲۰۱۵). مشارکت فعال دانش آموزان در فرایند یاددهی و یادگیری یکی از مباحث اساسی است که توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است، چون مشارکت فعال دانش آموز در فرایند تدریس موجب درگیری ذهنی آنها و افزایش میزان یادگیری می شود. از دوران قدیم مسئله یادگیری انسان به ویژه یادگیری دانش آموزان از مباحث مدرسه‌های از موضوعات پیچیده‌ای بود که نظر محققان تربیتی را به خود جلب کرده است. در فرایند یاددهی و یادگیری، گفتگو و میزان مشارکت نقش اساسی دارد. به گفته (کازدن، ۱۹۸۶) بیشتر کار مدرسه به وسیله گفتگو انجام می‌گیرد. (اندرسون، ۱۹۹۱) نیز مینویسد: گفتگو چنان در کلاسهای درس متداول و معمول است که بلاک، کلیبارد، هایمن و اسمیت تقریباً در یک قرن پیش میتوانستند ادعا بکنند که فعالیتهای کلاسی را کمتر میتوان بدون بهکارگیری زبان انجام داد. بنابراین، بخش عمده فعالیتهای کلاسی بهوسیله تعاملهای این ابزار زبانی بین معلمان و شاگردان انجام می‌گیرد. پژوهشگران در سنجش تدریس اول و دوم به اهمیت مهارتهای آموزشی پی بردند که بولدترین مولفه های آن مهارت شناختی، ارزشیابی و مدیریت کلاسی هستند. معلم در ایجاد موقعیت مناسب یادگیری، قادر به تغییر و کنترل بسیاری از عوامل نیست اما تا حدی میتواند با تعیین هدفهای صریح اجرایی و اتخاذ الگو و روشهای مناسب تدریس و تهیه و به کارگیری تجهیزات لازم و ایجاد نوعی ارتباط سالم با شاگردانش، کیفیت تدریس خود را دستخوش تغییر و تحول و پیشرفت کند (سیف، ۱۳۸۷). به گفته بسیاری از صاحب نظران اجرای ارزشیابی تکوینی وسیله مهمی برای سنجش جنبه های مثبت و منفی تجربه های یادگیری دانش آموزان به شمار میرود و در رشد و بالندگی و شکوفایی استعدادها آنها مؤثر است. بنابراین چنین سطح انتظاری در آموزش و پرورش هرگز از طریق برگزاری امتحانات چندنوبتی کتبی در طول سال تحصیلی در نظام گذشته مقدور نمیشد. (پرویز و کاظمی، ۱۳۸۱) یکی از ویژگیهای مهم ارزشیابی تعیین کیفی است. در فرایند ارزشیابی داور ارزشی با توجه به کیفیت به عمل می آید. (نیتکو، ۱۰۰۱) کیفیت را در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان دانش، مهارتها و تواناییهایی که از دانش آموزان پس از آزمون انتظار میرود تعریف کرده است (سیف، ۱۸۳۰) مدیریت کلاس فرایند پیچیده ای است که جنبه های بسیاری دارد: مدیریت فضا، زمان، فعالیت ها، وسایل، روابط اجتماعی و رفتار دانش آموزان. همچنین این مفهوم شاخص های شخصیتی معلم، قابلیت ها، شایستگی ها و مهارت هارا شامل میشود و به تمام فعالیت های معلم که با هدف بنا نهادن و نگه داری فعالیت های یادگیری با هدف مشارکت یادگیرندگان در این اقدامات، تحریک رشد دانش آموزان و مدیریت رفتار آنها اطلاق میشود (دجیج و استوجیکلوئیچ، ۲۰۱۲). (به نقل از مارتین و بدوین ۱۹۹۳) مدیریت کلاسی به عنوان ساختار چند وجهی شامل سه بعد گسترده شخصیت، تدریس و انضباط در نظر می‌گیرد. همچنین پژوهشگران دریافتند مهارت های فنی معلم که شامل محیط آموزشی و ابزار وسایل آموزشی و محتوا میباشد از شاخص ها و مولفه های هم درس پژوهی میباشد. امروزه از عوامل مهم در تعلیم و تربیت مدرن که در گذشته کمتر به آن توجه شده است چگونگی معماری فضاهای آموزشی در کنار دیگر عوامل مؤثر در آموزش از قبیل محتوای آموزشی، مدرسان و سیستم آموزشی میباشد. ژان پیازه معتقد است که کودکان به صورت انفعالی اطلاعات را جذب نمیکنند، بلکه آنچه را که در دنیای پیرامون خود میبینند، میشنوند و احساس میکنند را انتخاب و تفسیر میکنند. در نتیجه فضای آموزش به عنوان بستر

آموزش نقش بسیار با اهمیتی در کیفیت آموزش ایفا میکند. باید با داشتن محرک های حسی و رفتاری انتقال پیامهای آموزشی هدفمند را به دانش آموزان تسهیل نموده و محرک هایی که سبب اختلال حواس آنها میشود را کمرنگ کرد. در این راستا ادوارد تی هال از کارشناسان ارتباطات در نظریه "زبان صامت" خود معتقد است که فضا سخن میگوید و زمان حرف میزند یعنی محیط فیزیکی فضای آموزش در کنار دیگر عوامل آموزشی حامل پیام برای دانش آموزان است (سرچمی، 1394). استفاده از روش های جدید مانند سیستم های چندرسانه ای در آموزش می تواند اثرات مثبت بسیاری داشته باشد. با استفاده از مدل بر اساس سیستم های چندرسانه ای آموزشی میزان یادگیری دانش آموزان به طور قابل توجهی بالاتر از موقعیتی است که در آن از روش های تدریس سنتی استفاده می شود. علاوه بر این، فعالیت، مشارکت، علاقه و خلاقیت دانش آموز افزایش خواهد داشت. در آموزش های جدید، چالش های زیادی در زمینه آموزش و پرورش به ویژه به منظور افزایش اثر بخشی آموزش و فرآیند یادگیری وجود دارد. رسانه به امکاناتی اطلاق می شود که می توانند شرایطی را در محیط آموزش بوجود آورند که تحت آن شرایط، یادگیرندگان قادر باشد اطلاعات، رفتارها و مهارت های جدیدی را با درک کامل بدست آورند. رسانه آموزشی به عوامل و وسایل و یا ابزاری گفته می شود که کل محتوای آموز را به فراگیران منتقل می کند. بنابراین رسانه به خودی خود قادر به انتقال و رساندن پیام آموزشی است. تاثیرگذاری بر باورها، عقاید و نگرش یادگیرندگان فقط با استفاده از کلام یاد دهنده میسر نیست. نتایج تحقیقات زیادی نشان داده است که حواس مختلف در یادگیری انسان نقش مساوی و یکسان ندارد. کاربرد رسانه ها می تواند در ایجاد تجربیات مشترک، انگیزش، جلب توجه و تمرکز فراگیران تاثیر گذار باشد. که همه اینها الزام انجام آموزش و یادگیری هستند و در نهایت آموزش بوسیله رسانه های چندحسی، یادگیری بدون محدودیت زمانی و مکانی متناسب با نیازهای هر فرد به ویژه دانش آموزان و دانشجویان در علوم جدید را فراهم نموده و زمینه تحقیق یادگیری را میسر می سازد. انتخاب رسانه های آموزشی به عوامل متعددی بستگی دارد که مهمترین آنها هدف آموزشی، تغییر دانش، نگرش یا عملکرد، موضوع آموزشی و هزینه تولید رسانه می باشد. در مرحله بعد نوع رسانه آموزشی، آنچه می تواند در تاثیر آنها بر فراگیری مخاطبان نقش بیشتری ایفا کند کیفیت تولید رسانه است، که باید بر اساس نیاز گروه هدف و با توجه به ویژگی های آنها از جمله فرهنگ، سطح سواد، سن، جنسیت و موارد دیگری باشد. از فن آوری های نوین که در همه موارد سبک و سطح زندگی انسان را تغییر داده، می توان در بخش آموزش و یادگیری که برای رشد و ارتقای آن بسیاری از ابزارهای این فن آوری مانند ساخت سیستم های چندرسانه ای که می توان استفاده کرد. این سیستم ها برای آموزش و یادگیری بسترهای مناسبی را برای اهداف آموزشی فراهم می کند. که می توان محدودیت های زیادی را پشت سر گذاشته و نتیجه استفاده از آن و موردی که از ابتدا در آموزش و یادگیری به دنبال آن بوده اند فراگیر شدن آموزش و یادگیری خواهد بود، که در این نتیجه پیشرفت های زیادی را شاهد خواهیم بود (یوسف زاده و همکاران، 1393).

جدول مدل استنباطی

جدول مدل استنباطی کدهای محوری و گزینشی

1	2	3	4	شاخص های ارزیابی	ردیف
		*		مناسب بودن فعالیت های در نظر گرفته شده برای رسیدن به اهداف	1
	*			هموار بودن جریان درس و حمایت معلم از یادگیری دانش آموزان	2
			*	مناسب بودن وسایل و تجهیزات آموزشی برای کسب اهداف	3
	*			تاثیر تعاملات کلاس در جهت یادگیری دانش آموزان	4
			*	هماهنگی محتوای درس با درک و فهم دانش آموزان	5
	*			ارتباط آموخته های قبلی دانش آموزان با یادگیری درس جدید	6
	*			تاثیر فعالیت های یادگیری بر کشف مفاهیم توسط دانش آموزان	7
	*			میزان علاقه مندی دانش آموزان به درس	8
		*		میزان پوشش دهی نتایج درس با اهداف مورد نظر	9
		*		میزان وفاداری به طرح درس	10
26				مجموع امتیازات	

فرم ارزیابی تدریس اول

1	2	3	4	شاخص های ارزیابی	ردیف
			*	مناسب بودن فعالیت های در نظر گرفته شده برای رسیدن به اهداف	1
			*	هموار بودن جریان درس و حمایت معلم از یادگیری دانش آموزان	2
			*	مناسب بودن وسایل و تجهیزات آموزشی برای کسب اهداف	3
		*		تاثیر تعاملات کلاس در جهت یادگیری دانش آموزان	4
			*	هماهنگی محتوای درس با درک و فهم دانش آموزان	5
			*	ارتباط آموخته های قبلی دانش آموزان با یادگیری درس جدید	6
		*		تاثیر فعالیت های یادگیری بر کشف مفاهیم توسط دانش آموزان	7
		*		میزان علاقه مندی دانش آموزان به درس	8
			*	میزان پوشش دهی نتایج درس با اهداف مورد نظر	9
			*	میزان وفاداری به طرح درس	10
37				مجموع امتیازات	

فرم ارزیابی تدریس دوم

مقیاس				شواهد	ردیف
مقدماتی	متوسط	پیشرفته	تکمیلی		
	*			درنگ و تأمل روی صحبت دیگران	1
		*		بیان کردن نظرات به تفسیر	2
		*		مثبت اندیشی	3
		*		ابراز عقیده و ایده به صورت علمی	4
			*	انتقال تجربیات آموزشی و پرورشی به دیگران	5
	*			بهبود دانش و مهارت های آموزشی و پرورشی معلم	6
*				تقویت مهارت تدوین طرح درس با در نظر گرفتن پیش بینی های لازم	7
	*			تقویت مهارت مشاهده گری	8
	*			ایجاد انگیزش حرفه ای	9
			*	تقویت مهارت ثبت و جمع بندی مطالب	10
		*		به کار گیری روش های تدریس مناسب با اهداف	11

نمونه برگ خودارزیابی گروه درس پژوهی

منابع و ماخذ

- امین فر، مرتضی، "علل وعوامل پیشرفت تحصیلی وچگونگی کاهش آن، فصلنامه تعلیم و تربیت".
اکبری سرچقایی، امیر(1394). رویکردها نظریات مدیریت کلامی، دوره 5، شماره 1.
ابتدایی. رساله دکتری، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- بشارتی، اسماء (1399). بررسی نقش تغییرات اقلیمی در چگونگی مصرف انرژی در ساختمانها و بناها دوره 2، شماره 3.
بنی مسنی، حمیدرضا و پویا، نرگس، تاثیر محیط یادگیری بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان.
بیابانگرد، اسماعیل، روانشناسی تربیتی تهران: انتشارات ویرایش، 1384.
- پاول، تروورجی و سیمون جی انزایت، فشار روانی اضطراب و عدم اعتماد به نفس و راههای مقابله با آن، ترجمه: عباس بخشی پور
رودسری و حسن صبوری مقدم، به نشر، مشهد، 1377 ش.
- پیفر، ورا، استرس و عدم اعتماد به نفس و روشهای مقابله، ترجمه: آزاده افروز و منا نقیبی راد، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران،
1380 ش.
- پی کیوز، جان، "دنیای یادگیری در مدرسه"، ترجمه: فرخ لقاء رئیس دانا، (1380)، تهران: انتشارات تعلیم و تربیت.
تقوایی یزدی، مریم (1398). تاثیر درس پژوهی بر عملکرد تحصیلی درس مطالعات اجتماعی دانش آموزان ۱۳۹۸ شماره ۲۳.
تقی پور ظهیر، علی (1381). برنامه ریزی استراتژی در آموزش و پرورش. دوره 2، شماره 5، صفحه 69-84.
جباری فر، تقی. زارعی، حسن و جهانگرد شرقی، محبوبه، نگاهی بر نقش خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، اولین
همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی و آسیب شناسی جامعه، 1394.
- جاودانی، علی (1391). مشارکت فضا و مردم یا اتصال امر سیاسی و فضای شهری.
- حاجیان، مرتضی، کرمی، خندقی، امین (1398). اهمیت اجرای درس پژوهی در دانشگاه مدرسه دوره 5؛ شماره 3.
حیدری، علی قلی؛ بستانی، رضا منصور؛ صدیقی، حسن (1388). بررسی عوامل مؤثر بر ترویج و توسعه فرهنگ تعاون در استان
سیستان و بلوچستان.
- دوره ابتدایی، دومین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، همدان، 1398

دهستانی اردکانی، محمد و اخوت، علی محمد، 1395، نقش محیط یادگیری در میزان یادگیری دانش آموزان، اولین همایش ملی تازه های تعلیم و تربیت در نظام آموزشی ایران، اردکان، <https://civilica.com/doc> .

رضایی حبیب اله، بمانی نیکو. نقش محیط یادگیری در ارتقای آموزش و معرفی ابزارهای اندازه گیری محیط یادگیری. توسعه ی آموزش جندی شاپور. 1395 | <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=284920> [cited .

رئوف، علی (1379). کند و کاو در یک دهه انتشار مقالات فصلنامه تعلیم و تربیت در قلمرو تربیت معلم شماره 103.

زندگی نامه و خدمات علمی و فرهنگی دکتر غلامحسین شکوهی ، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، چاپ اول.

سبحانی نژاد، مهدی؛ دیبایی صابر، محسن (1385). بین ماهیت برنامه درسی روئیدنی و استنتاج مبانی و اصول آن در دوره پیش دبستانی.

سیف، علی اکبر (1387). اثربخشی آموزش مهارت جرأت ورزی بر افزایش انگیزش تحصیلی و کاهش اعتیاد به اینترنت دانش آموزان.

سیف ، علی اکبر؛ روانشناسی پرورش نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش، چاپ چهارم ویرایش هفتم، تهران، انتشارات دوران.

سام خانیان ، محمد ربیع ؛ و نوآوری در سازمان آموزشی ، تهران ، چاپ سوم ، ویرایش دوم ، انتشارات رسانه تخصصی.

سلطان القرایی ، خلیل و سلیمان نژاد، اکبر، تفکر انتقادی و ضرورت آموزش آن در کلاس درس، دو فصلنامه ی تربیت اسلامی، سال سوم، 1377.

شریفی، ابوالفضل؛ کریمی، محمد؛ حسنی، کریم (1387). بررسی و تحلیل لازمه تشکیل نظام مدیریتی در سطح جهانی مبتنی بر اصل اخلاق حرفه ای.

شعبانی ، زهرا؛ بررسی تطبیقی تربیت معلم در ایران و چند کشور جهان. فصل نامه ی تعلیم و تربیت، سال بیستم، شماره ی 10-01-060، صص 9.

شعبانی، حسن؛ تأثیر روش حل مسأله بصورت کارگروهی بر تفکر انتقادی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه چهارم.

شیرازی، رباب. (1378) بررسی عوامل موثر بر انگیزه انتخاب شغل معلمی از دیدگاه دبیران زن .

صفری زاده، صغری و علیدادی، فرامرز، بررسی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، مجله پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، 1399.

فلاح پور، محمد علی (1401). تأثیر علم روانشناختی بر مهارت های ارتباطی معلم دانش آموز، دوره هشتم، شماره 1.

قورچیان، نادر قلی (1377). بررسی تحلیلی و ارائه مدل نهادینه کردن فرهنگ وقف در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی.

کاظم زاده، زیور (1394). بررسی رابطه سرمایه گذاری در نیروی انسانی و سرمایه گذاری فیزیکی با رشد اقتصادی ایران دوره 15، شماره 3.

کریمی زندی، محمدسعید؛ فلکنازی، محمدعرفان؛ کارگر، احسان؛ کیانیان، حسین (1395). بررسی جایگاه نظام ارزشیابی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، کنفرانس بین المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی، دوره 5.

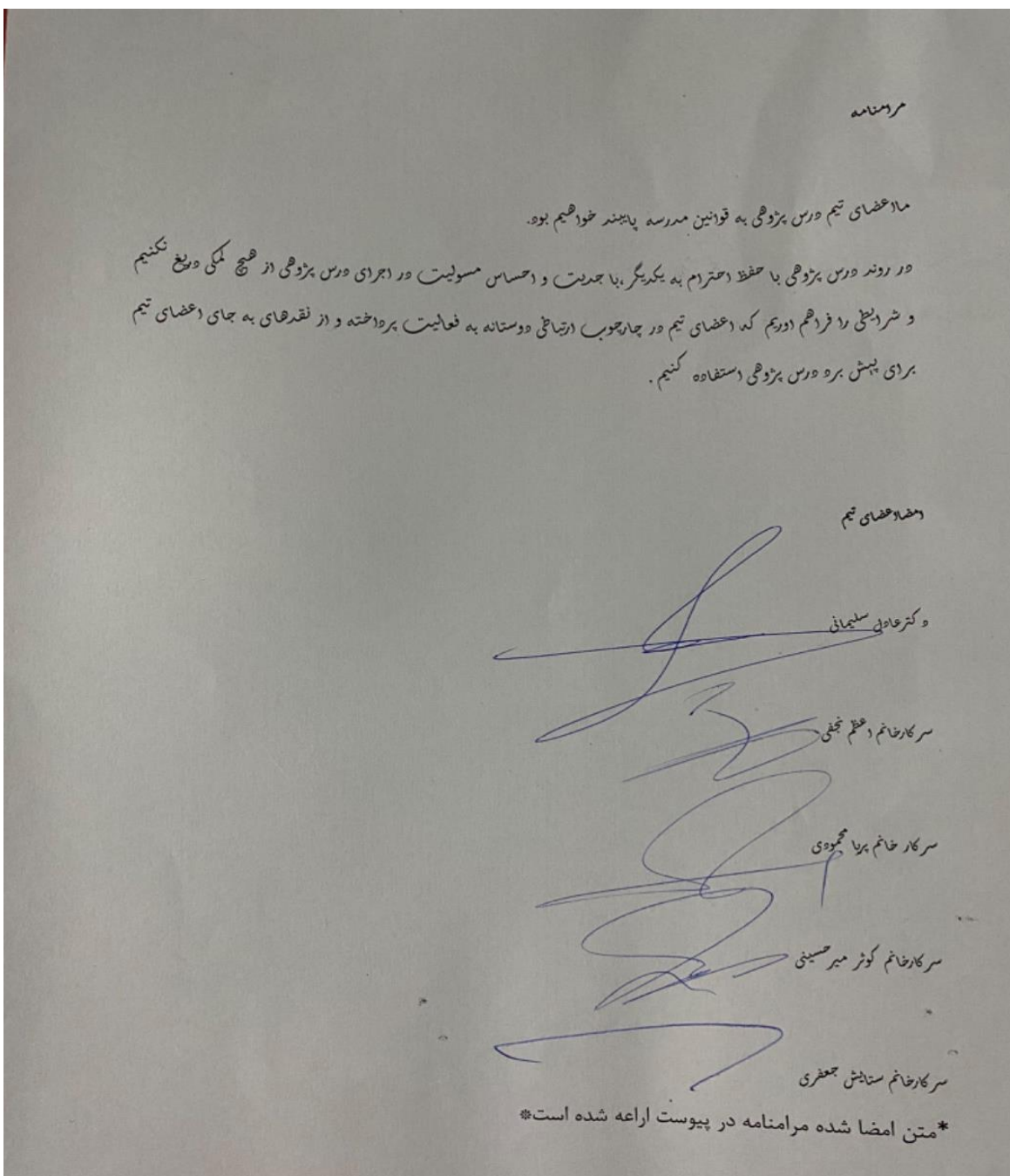
لاری، نرجس، حجازی، الهه، اژه ای، جواد، جوکار، بهرام (1398) ادراک معلمان از عوامل موثر بر ارتباط معلم دانش آموز ، شماره ۷۰.

محمودی، فیروز، فتحی آذر، اسکندر، اسفندیاری، رجب (1398). بررسی رابطه میزان مشارکت فعال دانش آموزان در جریان تدریس با پیشرفت تحصیلی ، شماره ۳.

مرادی، نوراله (1382). نظام های پیچیده کامپیوتری و کتابداران حرفه ای.

هاشم سرچمی، حسین (1394) شهریه روی روانشناسی محیط های آموزشی، دوره ۵، شماره 1.

یوسف زاده، ناصر؛ جوانمردی، مهدی (1393). سیستم های چند رسانه ای در آموزش و یادگیری.

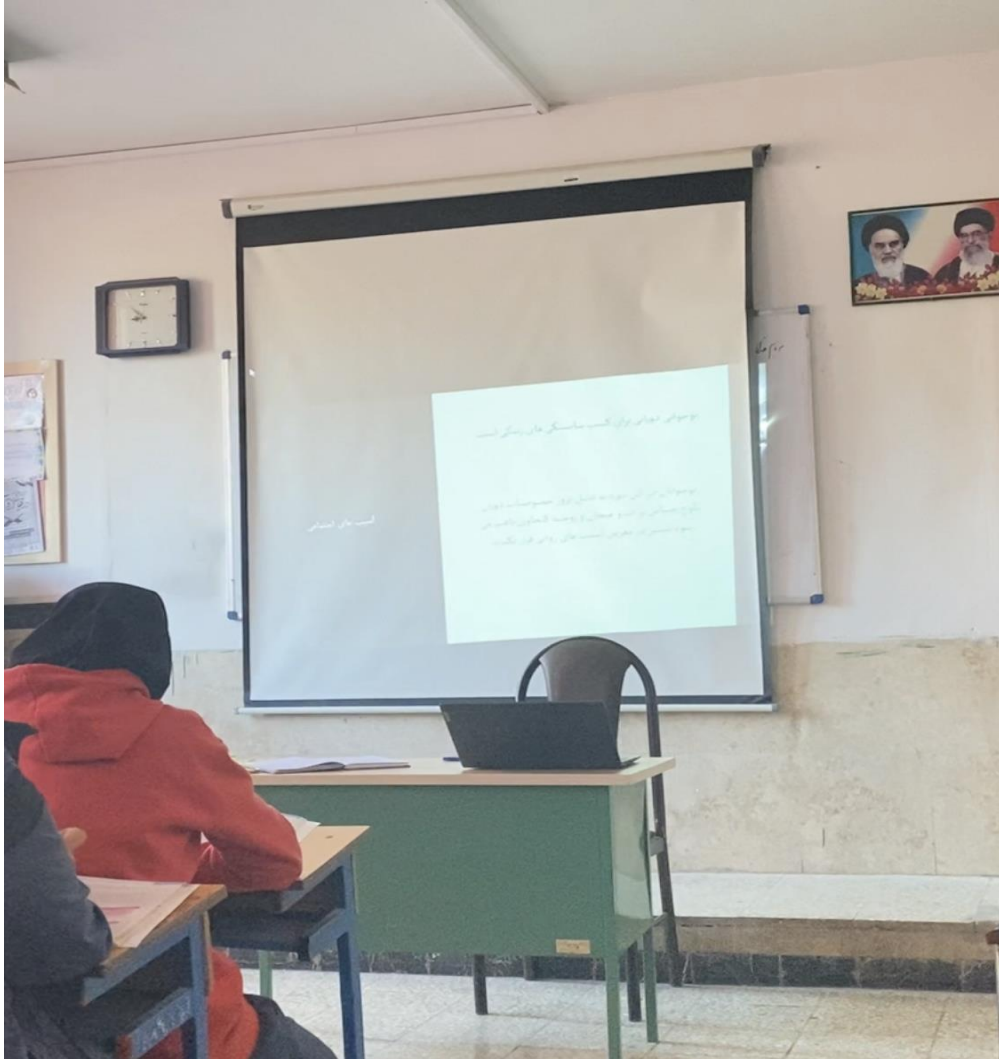
امضاء اعضا تیم درس پژوهی در مرام نامه

جلسه نقد تدریس اول

جلسه نقد تدریس دوم

طرح تخته (اسلاید پاور پوینت)

كلاس

جدول زمانبندی تدریس 1 و 2

ردیف	فعالیت درس پژوهی	تاریخ	مدت زمان	مجری	مشاهده گران	مکان
1	تسهیل یادگیری درس اسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها	1401 24 آبان	30 دقیقه	ستایش جعفری	عادل سلیمانی اعظم نجفی پریامحمودی کوثر میرحسینی	کلاس 201 مدرسه فضیلت
2	تسهیل یادگیری درس اسیب های اجتماعی و پیشگیری از آنها	1401 1 آذر	30 دقیقه	ستایش جعفری	عادل سلیمانی اعظم نجفی پریامحمودی کوثر میرحسینی	کلاس 201 مدرسه فضیلت

جدول زمانبندی تدریس 1 و 2